

SNIFF

samo globalna protislovja. Konkretno to pomeni, da je enačenje Bollywooda z indijskim filmom zelo tvegano početje, saj pri tem pozabljamo, do kolikšne mere je lahko Bollywood instrument določene kulturne, žanrske in regionalne hegemonije severne Indije nad Jugom podceline. Prav na to nas je v svojih filmih *Moje* (Swaham, 1994) in *Rojstvo*, ter s svojo fizično prisotnostjo opozoril režiser Shaji N. Karun, ki prihaja iz juga Indije oziroma iz Kerale, ter potožil, kako ne-bollywoodski filmi oziroma filmi, ki niso posneti v jeziku hindi, težko dobijo nacionalno distribucijo. Dostop do širšega občinstva omogoči le odkup televizije ali mednarodni uspeh. Obenem je govoril o jezikovnih barierah: čeprav naj bi bila hindujščina (ob angleščini) drugi uradni jezik Indije, ga na jugu, kjer govorijo druge jezike, ne priznavajo kot takšnega.

V izrazito multietničnih okoljih je občutljivo in pereče prav vprašanje uporabe jezika. Spomnimo se, kako se je sloviti senegalski pisatelj Ousmane Sembene v šestdesetih letih prejšnjega stoletja odločil, da bo postal filmski režiser. Zavedal se je, da s svojimi romani v francoščini ne more nagovoriti večinoma nepismenega prebivalstva. Prehod na film sam po sebi ne ponuja rešitve problemov. Nasprotno, vsi dialogi *Gospa Brouette* (L'extraordinaire Destin de Madame Brouette, 2002) Senegalca Mousse Sene Abse so posneti v francoščini. S tem je Absa, kot sam priznava, morda res nagovoril predvsem globalno občinstvo, prav tako je moč trditi, da je prav s tem filmom še bolj nacionalno usmerjen. Ker je posnet v uradnem jeziku Senegala, ne izpostavlja enega afriškega jezika (npr. djolof) nad drugim in ne izpostavlja ali favorizira ene etnične skupine nad drugo. Izhodišče filma je vprašanje, kako se lahko ženska v patriarhalnem okolju emancipira, zato so lahko vprašanja etnične in razredne pripadnosti potisnjena ob rob. Film je s tem okrnjen za enega bistvenih segmentov sodobne senegalske realnosti, ki ni samo izrazito multietnična, temveč z vprašanji vsakdanje rabe jezikov in razumevanjem etnične pripadnosti odpira vprašanja, ki vplivajo na avtonomijo žensk. Ironično? Vsak angažiran film je nujno ironičen, predvsem zato, ker je cena za neposredno udejstvovanje v vsakdanjem življenju, k kateremu nas tak film nagovarja, med drugim prepuščanje pasivni kontemplaciji taistega kulturnega dokumenta, katerega objekt in ne subjekt smo.

V taisti točki je bil z ironijo zaznamovan tudi Kino Otok. O tem je spregovoril Martin van Broekhoven, nekdanji pripadnik tujske legije, zdaj pa vodja mobilne projekcijske enote Openluchtbioscoop, brez katere festivala z letnim kinom ne bi bilo. Kot nizozemski državljan je priznal, da mu je slovenska pridružitev EU precej olajšala potovanje, kajti na severni meji ni bilo nobenega čakanja in papirnate birokracije. Kar odpira novo plat medalje: na jugu se nova schengenska meja tako zapira, da postaja bolj ali manj nepredušna za tiste, katerih usode smo gledali na izolskih platnih. •

Brezglavi mož

Organizatorji Sniffa, ki je letos že tretjič zapored potekal v Novem mestu, so se letos še prav posebej potrudili. Poleg kvalitetnega izbora več kot 160 kratkih filmov so uvedli še dve novi kategoriji – Digital in Retro –, kjer so bili v prvem sklopu predvajani računalniško 2D in 3D animirani filmi, v drugem pa kratki filmi Karpa Godine. Letošnja novost sta tudi vsakodnevni večerni glasbeni program, Mladinsko-izobraževalni program za srednješolce in spremljevalni Informativni program, kjer so predvajali tiste filme, ki so se izmuznili glavni selekciji.

Filmi so bili predstavljeni v šestih filmskih sklopih, od katerih so bile tri tekmovalnega značaja: v programu Filter je bil predvajan izbor kratkih filmov, ki so na evropskih in svetovnih filmskih festivalih poželi največ nagrad, v programu Fronta dveletna študentska produkcija večinoma evropskih filmskih šol in akademij, v programu Fanatik amaterska dela samosvojih avtorjev, ki so izvirne filme večinoma posneli brez akademske izobrazbe in sponzorjev. Strokovna žirija v sestavi Nataše Barabare Gračner, Iztoka Polanca in Vanje Kaluđerčič, je v kategoriji Fanatik nagrado zlate luske za najboljši film podelila desetminutnemu francoskemu filmu *Dan v Franciji* režiserjev Xavierja Claudona in Erica de Montalierja. Film prikazuje priprave neznanega moškega na prvi delovni dan, ki ga zmotijo demonstracije in ga odvrnejo od prihoda v novo službo. Posnet je s kamero "iz roke" in brez odvečnih besed sledi osrednjemu liku in njegovi izgubljenosti.

V kategoriji Fronta je zlate luske za najboljši film prejel poljski igrani film *Sprevodnik* režiserja Petra Vogta, ki na izviren način prikazuje monotono in neizpolnjeno življenje sprevodnika na avtobusu, ki nekega dne v svojem stanovanju zaloti vlomilca in nad njim izživi svoje frustracije. Film poleg režije odlikujeta odlični scenarij in poglobljena dramaturgija, ki pride do izraza ob razumevanju eksistencialne tesnobe glavnega junaka. Srebrne luske za najboljšo režijo je prejel švedski režiser Marten Klingberg za film *Viktor in njegovi bratje*, ki na čuteč način prikazuje nesoglasje med dvema bratoma, hkrati pa izpostavi njunega mlajšega brata, ki nastopa kot vmesni, nevtralni člen. Pričujočemu filmu uspe v tridesetih minutah prikazati napeto družinsko dinamiko in zgraditi zanimive psihološke profile nastopajočih. Srebrne luske za najboljši scenarij v kategoriji Fronta sta prejela Miha

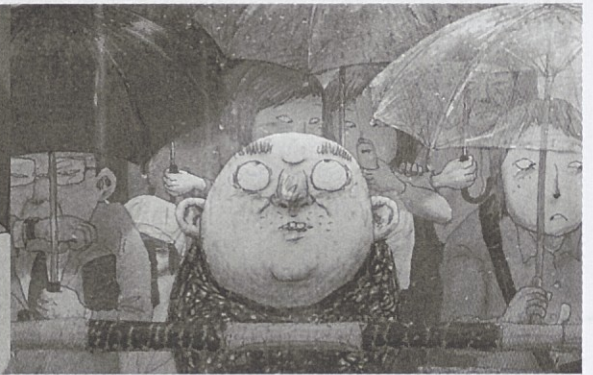
festival kratkega filma – letos že tretjič

Expresso Nocturno

Kako opraviti s smrtjo

Gora glava

Mlaker in Marko Bratuš za slovenski igrano-dokumentarni film *Elektro-Orson*, ki na izviren način prepleta elemente igranega in dokumentarnega filma, ter ob ideji, "kaj vse bi se lahko zgodilo, če bi se srečala dva genija, kot sta Orson Welles in Nikola Tesla", pokažeta zvrhano mero domišljije. Film je vsekakor čudovita popestritev za slovenski filmski prostor, nevajen tovrstnega filmskega izraza in spektakularnega miselnega razvrata, ki na trenutke dobiva apokaliptične razsežnosti. Naj izpostavim še izreden lik Orsona Wallesa; čudovito ga odigra Marko Derganc, ki izraža karizmo tega filmskega režiserja in ohranja dobršno mero prikrite hudomušnosti.

V kategoriji Filter je strokovna žirija podelila Srebrne luske za najboljšo režijo francoskemu režiserju Juanu Solanasu za igrani film *Brezglavi mož*. Odlikuje ga čudovita računalniško obdelana fotografija, medtem ko scenografija spominja na ameriške filme iz štiridesetih let prejšnjega stoletja. *Brezglavi mož* izstopa po tematski absurdnosti, pa vendar je ta prikazana kot normalna in vsakdanja. Prikazuje moškega brez glave, ki išče primerno glavo za večerni ples s svojo izbranko. Zgodba ne predstavlja močnejše plati tega filma, saj režiser vložil ves napor v formo, dodelan prikaz temačne industrijske pokrajine in neukrotljivo obrazno gestikulacijo. Strokovna žirija je v kategoriji Filter izpostavila še francoski animirani film *Denarnica*, v katerem režiser Vincent Bierrwaerts prikazuje več možnih "scenarijev", ki lahko doletijo najditelja denarnice. Potencialne različice razvoja dogodkov so prikazane istočasno, vendar v različnih barvah. Režiser se je lotil zahtevnega, dolgotrajnega in mukotrnega dela, ki gledalca ne pusti ravnodušnega.

Občinstvo je imelo možnost izbirati najboljši film v sekciji Filter. Zlate luske si je po njihovem glasovanju priboril odlični animirani film *Majhne stvari* angleškega režiserja Daniela Grevesa, ki prikazuje sedem zgodb različnih ljudi, ki so ujeti začarani krog obsesij in navad. Film na hudomušen in nekoliko surrealističen način prikazuje ujetost in brezizhodnost življenjskih situacij.

Čprav so se selektorji pri izbiri filmov izjemno potrudili in pri tem upoštevali enakovredno zastopanost igranega, dokumentarnega, animiranega in eksperimentalnega filma, so imeli gledalci, ki so morali med dvaintridesetimi

filmi v kategoriji Filter izbrati najboljšega, in strokovna žirija, ki je poleg sekcije Filter izbirala še med dvaindvajsetimi filmi Fronte in dvanajstimi filmi kategorije Fanatik, nekoliko nehvaležno delo pri presojanju najboljšega. Problem je v tem, da so žanri in tehnike v kategorijah Filtra in Fronte preveč raznovrstne, zato bi veljalo opraviti nadaljnjo selekcijo, s čimer bi nagrade pridobile na specifičnosti. Tako so izjemni filmi, kot npr. eksperimentalni *Oto*, ki prikazuje dinamično gibanje barv, animirani film *Kako opraviti s smrtjo*, japonski animirani film *Gora glava*, ki je dobil nagrado Grand Prix na Animafestu 2004 v Zagrebu, slovenska filma *Bizgeci (Češnje)* in *Črvi*, finski animirani film *Polaris* in še nekateri drugi ostali brez nagrad ali vsaj omembe, čeprav po kvaliteti ne zastajajo za nagrajenimi.

V kategoriji Retro so predstavili pet kratkih filmov režiserja Karpa Godine, ki so nastala v obdobju med 1968 in 1972, ko je cenzura v nekdanji Jugoslaviji najbolj grizla, zato so filmi težko prihajali do gledalcev. Poleg filma *Gratinirani možgani Pupilije Ferkeverk*, ki ga je režiser posnel z mladimi slovenskimi pesniki in ga je država prepovedala, ker naj bi domnevno podpiral narkomanijo, ter filma *Zdravi ljudje za razvedrilo*, ki prikazuje Vojvodino kot območje sobivanja različnih narodnosti in manjšin, je bil na festivalu predvajan tudi kontroverzni *O ljubezenskih veščinah ali film s 14441#*, ki prikazuje življenje 7000. vojakov v makedonski vojski, na drugi strani pa 3000 delavk bližnje tovarne, ki se zaradi družbenega pritiska in malomeščanskih nazorov med seboj nikoli ne srečajo.

Vzporedno s festivalskimi projekcijami je potekal še izobraževalni program, sestavljen iz Fabrike in Foruma. Fabrika je bila sestavljena iz režijske delavnice, ki sta jo vodila režiser Franci Slak in snemalec Rajko Bizjak, in scenariščne delavnice pod vodstvom Mihe Mazzinija. Poleg teoretičnega znanja so udeleženci delavnic pridobili tudi praktično znanje, saj so nazadnje posneli kratek film. V Forumu je gostoval režiser Andrej Košak, ki je v svojem predavanju govoril o metodah igre in o režiserjevem delu z igralci. •